



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 633/2016-52

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. januára 2017 v senáte zloženom z predsedníčky Jany Baricovej a zo sudcov Sergeja Kohuta a Rudolfa Tkáčika v konaní o sťažnosti [REDAKČIA] zastúpeného spoločnosťou JUDr. Ján Florián Gajniak advokát, s. r. o., Šafárikovo námestie 2, Bratislava, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Ján Florián Gajniak, ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 134/1987 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 134/1987 v období po právoplatnosti nálezů Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013 p o r u š e n é b o l i .

2. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť [REDAKOVANÉ] trovy konania v sume 355,73 € (slovom tristopäťdesiatpäť eur a sedemdesiattri centov) na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Ján Florián Gajniak advokát, s. r. o., Šafárikovo námestie 2, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

3. Vo zvyšnej časti sťažnosti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 633/2016 z 28. septembra 2016 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 134/1987 (ďalej aj „napadnuté konanie“) v období po právoplatnosti nálezov ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013.

2. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza, že ústavný súd už nálezom sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013 rozhodol, že v petite sťažnosti označené práva sťažovateľa boli postupom okresného súdu v napadnutom konaní porušené, prikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prieťahov, pričom sťažovateľovi vzhľadom na okolnosti danej veci finančné zadost'učinenie nepriznal.

3. Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo konanie v jeho právnej veci právoplatne skončené.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd v náleze vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a zároveň navrhol prikázať okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon sa domáhal aj priznania finančného zadosťučinenia v sume 159 000 € a úhrady trov konania.

5. Okresný súd na základe výzvy ústavného súdu zaujal k sťažnosti stanovisko vo vyjadrení sp. zn. Spr. 3180/2016 doručenom ústavnému súdu 30. augusta 2016, v ktorom okrem iného uviedol:

„Po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu uvádzam, že Nálezom Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 584/2012 zo dňa 13.02.2013, bolo tunajšiemu súdu prikázané konať bez prietáhov a sťažovateľovi nebolo priznané finančné zadosťučinenie.

V čase od právoplatnosti označeného Nálezu Ústavného súdu SR zákonný sudca vykonával procesné úkony a dňa 11.09.2014 bol vo veci vyhlásený doplňujúci rozsudok. Podrobný prehľad úkonov vo veci Vám predkladám, spis sa od 19.05.2016 nachádza z dôvodu odvolacieho konania na Krajskom súde v Bratislave.

Mám za to, že v konaní v čase po právoplatnosti Nálezu ÚS SR sp. zn. I. ÚS 584/2012 tunajší súd konal bez prietáhov.“

6. Súčasťou vyjadrenia okresného súdu z 19. augusta 2016 k sťažnosti bol aj tento prehľad procesných úkonov doterajšieho priebehu napadnutého konania v období po náleze ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013:

„24.01.2013 - výzva na ministerstvo dopravy o zaslanie informácie

04.03.2013 - odpoveď ministerstva na výzvu súdu

12.03.2013 - výzva navrhovateľovi na oznámenie pasívne vecne legitimovaného odporcu

15.05.2013 - z dôvodu, že navrhovateľ nereagoval na výzvu, bol opätovne vyzvaný pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty

07.08.2013 - doručené čiastočné späťvzatie žaloby

16.09.2013 - výzva navrhovateľovi na zdôvodnenie pasívne vecnej legitímácie ministerstva hospodárstva, ktoré označil navrhovateľ preberateľom záväzkov zaniknutých odporcov

16.09.2013 - dopyt na ministerstvo dopravy

22.10.2013 - odpoveď ministerstva dopravy na výzvu súdu

31.10.2013 - odpoveď navrhovateľa na výzvu súdu

26.02.2013 - stanovený termín pojednávania na 12.06.2014

12.06.2014 - výsluch účastníkov, odročené na ďalší termín 11.09.2014

11.09.2014 - vyhlásenie doplňujúceho rozsudku

21.01.2014 - odvolanie navrhovateľa voči doplňujúcemu rozsudku

20.04.2015 - spis predložený na rozhodnutie KS BA

12.08.2015 - vrátenie spisu na OS BA II bez rozhodnutia

20.08.2015 - výzva odporcom v I.-25.rade na oznámenie, či súhlasia so späťvzatím návrhu podaným navrhovateľmi v II. a III. rade

20.08.2015 - cez príslušné OO PZ prešetrovaný pobyt navrhovateľa

september 2015 - vyjadrenia odporcov k späťvzatiu

10.09.2015 - správa OO PZ zo šetrenia pobytu

06.10.2015 - opätovné doručovanie doplňujúceho rozsudku navrhovateľovi na novú známu adresu

18.11.2015 - opätovné doručovanie rozsudku navrhovateľovi, z dôvodu závady v doručovaní (adresát neznámy)

14.12.2015 - odvolanie navrhovateľa

04.01.2015 - uznesenie, ktorým súd konanie v časti o návrhu navrhovateľov v II. a III. rade zastavil

14.01.2016 - výzva navrhovateľovi na oznámenie, kde sa zdržiaval v čase doručovania doplňujúceho rozsudku

22.02.2016 - odpoveď navrhovateľa na výzvu súdu; oznámenie novej adresy

19.05.2016 - spis predložený odvolaciemu súdu na rozhodnutie. “

7. Sťažovateľ v podaní doručenom ústavnému súdu 9. decembra 2016 označovanom ako „ústavná sťažnosť - opakovaná“ v zhode s týmto označením len zopakoval argumenty zo sťažnosti a následných podaní a zdôraznil, že „od rozhodnutia Ústavného súdu SR ubehli 3 roky a od podania žalobného návrhu ubehlo 28 rokov a spor nie je právoplatne skončený“.

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania.

II.

9. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

11. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

12. Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 134/1987 vo vymedzenom období dochádzalo k porušovaniu práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných

prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

15. Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

16. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). Ústavný súd pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

17. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že dĺžka posudzovaného konania nebola závislá od zložitosti veci (konanie o náhradu škody) ani v etape po právoplatnosti nálezu sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013. Napokon ani predsedníčka okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázala na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

18. Pri hodnotení podľa ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľa v preskúmanom konaní, ústavný súd posudzujúc preskúmanú časť napadnutého konania konštatuje, že sťažovateľ prispel k predĺženiu preskúmaného konania tým, že na výzvy okresného súdu nereagoval dostatočne promptne, v jednom prípade reagoval až po upozornení na možnosť uloženia poriadkovej pokuty a ani neoznámil súdu svoju novú adresu na doručovanie, ktorú musel súd zisťovať. Sťažovateľ teda opätovne značne prispel k prieťahom v konaní aj po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 584/2012 osobitne tým, že si náležite neplnil svoje povinnosti účastníka konania (§ 6 a § 101 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30. júna 2016).

19. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup samotného okresného súdu. Ústavný súd nepovažoval za potrebné osobitne vyhodnocovať priebeh postupu a jednotlivé procesné úkony vykonané okresným súdom, pretože z ústavnoprávneho hľadiska nie je akceptovateľné, aby napadnuté konanie nebolo ani po takmer 30 rokoch od jeho začatia právoplatne skončené napriek tomu, že ústavný súd už svojím nálezom sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013 vyslovil, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a okresnému súdu prikázal vo veci konať bez zbytočných prieťahov.

20. V nadväznosti na uvedené ústavný súd navyše poukazuje na to, že postup okresného súdu v napadnutom konaní nebol dostatočne efektívny a sústredený a vyskytli sa v ňom aj kratšie obdobia nečinnosti (napr. od októbra 2013 do konca februára 2014). V súvislosti s neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu ústavný súd konštatuje, že súdny spis bol Krajským súdom v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) okresnému súdu vrátený bez rozhodnutia ako predložený predčasne. Až po odstránení procesných nedostatkov bol súdny spis krajskému súdu opätovne predložený na rozhodnutie v odvolacom konaní. Taktiež nemožno opomenúť, že v konaní, ktoré začalo 19. mája 1987 a v ktorom už ústavný súd raz vyslovil porušenie práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, bolo žiaduce nariadovať pojednávanie s odstupom času kratším ako

3 mesiace. Veci staršie ako päť rokov (v tomto prípade takmer 30 rokov, napriek prerušeniu od roku 1992 do novembra 2010) je nesporne potrebné venovať zvýšenú pozornosť.

21. Ústavný súd v súvislosti s posudzovaním efektivity napadnutého konania upriamuje pozornosť na svoju doterajšiu judikatúru, podľa ktorej nielen nečinnosť, ale aj neefektívna (nesústredená) činnosť štátneho orgánu (všeobecného súdu) môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ak činnosť štátneho orgánu nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ obrátil na štátny orgán, aby o jeho veci rozhodol (obdobne napr. IV. ÚS 380/08, I. ÚS 7/2011).

22. Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že doterajším namietaným postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 134/1987 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

23. Ústavný súd aj napriek záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, neprikázal okresnému súdu, aby vo veci konal bez zbytočných prietahov, vzhľadom na to, že túto povinnosť mu uložil už vo svojom náleze sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013.

24. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

25. Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

26. Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 159 000 € z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Poukázal najmä na stav jeho právnej neistoty vyvolaný skutočnosťou, že napadnuté konanie nebolo právoplatne skončené ani po takmer 30 rokoch od jeho začatia.

27. Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

28. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd prihliada okrem iného na význam veci pre sťažovateľa, jeho správanie a dĺžku konania. Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade aj s poukazom na nález ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013 ani v danej veci priznanie finančného zadosťučinenia neprichádza do úvahy.

29. S prihliadnutím na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 14 C 134/1987 a zároveň berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, napriek skutočnosti, že okresný súd nie celkom rešpektoval príkaz ústavného súdu vyslovený v náleze sp. zn. I. ÚS 584/2012 z 13. februára 2013, ktorým okresnému súdu prikázal konať v tejto veci bez zbytočných prietáhov, nemožno ponechať bez povšimnutia, že v citovanom náleze ústavný súd skonštatoval aj to, že k neprimeranej dĺžke konania prispela tiež nečinnosť sťažovateľa a jeho absolútny nezáujem o konanie a jeho výsledok.

30. Napriek tomuto konštatovaniu prístup sťažovateľa k plneniu si jeho povinností ako žalobcu sa vôbec nezmenil, naďalej neplnil pokyny a príkazy súdu a neposkytoval mu dostatočnú súčinnosť. Pri žalovanej sume náhrady škody 995,82 € sa sťažovateľ domáha finančného zadost'učinenia v sume 159 000 €, ktorá je k hodnote sporu zjavne neprimeraná. Vzhľadom na správanie sťažovateľa v konaní po predchádzajúcom rozhodnutí ústavného súdu ani dovolávanie sa právnej neistoty z jeho strany nie je na mieste.

31. Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia v konaní o jeho sťažnosti spoločnosťou JUDr. Ján Florián Gajniak, advokát s. r. o., Šafárikovo námestie 2, Bratislava. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

32. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2014, ktorá bola 839 €.

33. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 139,83 €, t. j. spolu 279,66 €, čo spolu s režijným paušálom 2 x 8,39 € (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 296,44 €. Vzhľadom na to, že právny zástupca sťažovateľa je platiteľom dane z pridanej hodnoty, k trovám právneho zastúpenia je potrebné pripočítať daň z pridanej hodnoty 20 % v sume 59,29 €, čo spolu predstavuje trovy právneho zastúpenia v sume 355,73 €. Podania právneho zástupcu sťažovateľa doručené ústavnému súdu 29. marca 2016 a 7. júna 2016 nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na ich obsah (okrem ústavnoprávneho aspektu) ako podania relevantné pre rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu za ne nepriznal. Ústavný súd vzhľadom na uvedené vo zvyšnej časti návrhu týkajúceho sa trov konania nevyhovetel.

34. Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa v lehote uvedenej v bode 2 výroku tohto nálezu.

35. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou nálezu uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. januára 2017